

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Anul XX-Nr. 942

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Vineri 12 aprilie 1968
4 pag. 25 bani

ANCHETA
NOASTRĂ

POTENȚIALUL FORMATIV AL ȘTIINTELOR

Societatea socialistă modernă solicită oameni înarmați cu capacitatea de a gândi corect, complex și productiv, cu posibilitatea de a se orienta ușor și precis, pe baza unui bagaj solid de cunoștințe fundamentale, în oceanul de informații științifice ale contemporaneității, cu priceperea de a acționa operativ și economic, cu forța morală de a-și ordona existența după înaltele principii ale umanismului. Toate aceste însușiri nu se formează însă spontan, nici nu apar, în chip miraculos, ca simplă urmare a unor îndemnuri, oricât de convingătoare ar fi. Ele se realizează și se acumulează treptat, de-a lungul anilor de școală, în procesul fin și complicat al comunicării și asimilării valorilor spirituale. Iată de ce exploatarea potențelor formative ale științelor este o necesitate și un imperativ pedagogic.

Potențialul formativ cuprins în valorile intrinsece ale tuturor materiilor de învățămînt, în substanța lor particulară, determinată de structura lor specifică, de sfera lor problematică, este o paralelă de aur a științelor. Înțeles în esența lui și exploatat cu subtilitate pedagogică, el capătă o importanță capitală pentru determinarea fizionomiei spirituale și etice a tinerilor. În intenția de a pune în evidență resursele formative specifice diferitelor discipline științifice, ne-am adresat unor oameni de știință, solicitându-i să ne vorbească în această lumină despre domeniul lor de specialitate.

Acad. prof. GHEORGHE MIHOC:

MATEMATICA

o cale de formare a gândirii logice, economice și operative

Matematica. Domeniul absolut al rațiunii, domeniul logicii și al relațiilor purificate pe cunoscutele abstracțiuni. Cum se realizează valorile ei formative? Ce resorturi intelectuale unei axiome, rezolvarea unei probleme? Înainte de a răspunde acestor întrebări, acad. prof. Gheorghe Mihoc a ținut să evalueze în câteva cuvinte ponderea uriașă pe care o capătă din ce în ce mai mult matematica în societatea contemporană, imensul domeniu pe care îl acoperă relațiile ei cu alte științe.

„Pînă în secolul nostru matematica se aplica doar în fizică și în tehnică. Dar în secolul nostru, continuând să fie solicitată de aproape toate disciplinele științifice și tehnice, ea a cuprins și alte domenii. Economistul au nevoie de matematică la cel mai înalt nivel. Biologia și medicina nu-și mai pot rezolva problemele de bază fără să facă apel la ea. Matematica se aplică de asemenea în psihologie, pentru a stabili corelații între caractere. De curind a apărut lingvistica matematică, disciplina care se referă nu numai la studiul cantitativ al limbii, ci și la aspectul ei calitativ, structural. În sfîrșit, a apărut o știință nouă la care apelează numeroase științe moderne și care, se pare, va fi una dintre marile științe ale viitorului: cibernetica. Trăim într-o epocă de strictă specializare, impusă de dezvoltarea necontenită a științelor, iar unitatea dintre specialiști poate s-o dea în cea mai largă măsură limbajul matematic, care este în bună parte astăzi — și va deveni în viitor și mai mult — comun pentru toți specialiștii, fiind în același timp o metodă comună de lucru. Matematica devine din ce în ce mai mult o știință care trebuie să fie cunoscută, ca și filozofia, de orice intelectual”.

Evident, această formidabilă dezvoltare a științelor matematice implică nu numai formarea a numeroși specialiști în domeniul respectiv, dar și investirea cu cunoștințe matematice de înalt nivel a celor care vor munci în alte domenii. Cu atât mai mult este interesant de știut în ce sens poate să influențeze ea asupra formării personalității, pe ce direcție se desfășoară această influență.

„Sensul în care se desfășoară influențele formative ale matematicii — subliniază acad. Gh. Mihoc — coincide cu sensul evoluției sociale generale. Necesitățile societății contemporane au atras după sine o astfel de dezvoltare a științelor, încît avuția de informații a omenirii depășește posibilitățile de acumulare ale creierului uman. De aceea, memoria a trecut pe un plan secundar. Ceea ce trebuie dezvoltat în primul rînd este judecata, posibilitatea ca omul să se poată orienta cu siguranță și precizie în această imensitate de informații. Esențial, pentru un elev, ca și pentru un student, este să lăsa din instituția în care învață cu posibilitatea de a se orienta nu numai într-un domeniu de elemente „învățate”, ci de a opera precis în orice problemă nouă, avînd drept puncte de reper noțiuni esențiale, fundamentale și, în primul rînd, o înaltă capacitate de a raționa corect. În acest scop matematica mi se pare a fi cea mai utilă dintre disciplinele care se predau în școala de cultură generală, fiindcă valorile ei formative au tocmai acest sens. Matematica dezvoltă judecata, rolul memoriei fiind aici pe planul al doilea. Rezolvarea de exerciții și probleme, principala activitate prin care se însușesc științele matematice, solicită la un efort de gândire independentă și creatoare. Aș putea spune, pe această bază, că prima calitate formativă a matematicii ar fi aceea de a cultiva de la cea mai fragedă vîrstă aptitudinile de cercetare științifică”.

Exercită matematica și o influență asupra conduitei indivizilor, asupra concepției lor, asupra atitudinii lor în fața problemelor vieții, asupra comportamentului lor în general?

„Hotărît, da. Cred că matematica exercită o influență directă asupra psihologiei și eticii indivizilor. Volontatea ei înseamnă economie. Dacă o lege fizică este exprimată în chip matematic, printr-o formulă, această înseamnă o sinteză foarte precisă, foarte limpede, foarte concisă. Același adevăr exprimat prin cuvinte ne-ar lua un timp mult mai îndelungat. Această economie de timp, de energie intelectuală, se reflectă în conduita indivizilor în general. De obicei matematicienii sînt persoane care sintetizează, nu care dezvoltă. Sînt oameni care formulează o idee în puține cuvinte, lucru de mare importanță în societatea modernă. În al doilea rînd, bazîndu-se pe raționament, atunci cînd va lua o hotărîre în viața de toate zilele un matematician va analiza toate posibilitățile și o va alege pe cea mai favorabilă. De altfel, s-a și creat o disciplină matematică, numită teoria deciziilor, care joacă astăzi un rol important în organizarea științifică a întreprinderilor. Matematica este un mijloc de formare a gândirii logice, economice, juste și operative”.

Prof. univ. dr. docent ALEXANDRU PIRU:

LITERATURA

un studiu esențial pentru formația intelectuală în spirit umanist

„Studiul literaturii — ne-a spus prof. univ. Al. Piru — este un vast rezervor de cultură umanistă, de rafinare a sentimentelor, a gândirii și a sensibilității oamenilor, iar cultura umanistă este un atribut indispensabil pentru realizarea integrală a personalității unui individ, fie cît de practic și de realist domeniul de activitate în care este situat acesta, fiindcă umanismul înseamnă perfecționarea omului, a speței umane. Specialistul nu trebuie să fie un simplu meseriaș, cunoscător al unui domeniu restrîns, ci un om capabil de a gusta și muzica, arta plastică, poezia. Sigur, științele au progresat atît de mult încît atunci cînd ești specialist într-un domeniu, abia îți ajunge timpul să te (fi la curent cu noutățile din domeniul respectiv. Totuși, un biolog sau un atomist nu poate obține succese reale în specialitatea sa fără să cunoască și curentele gândirii filozofice, și artele, și literatura, și problemele destinului omului pe pămînt. Numai o astfel de cultură îi va da un orizont destul de cuprinzător atît pentru a se realiza în specialitate, cît și pentru a se integra deplin în contextul evoluției societății moderne”.

Studiul literaturii în școala generală are, îndeobște un caracter istoric și cronologic. Întrucît este vorba de cultivarea umanismului și a sensibilității omului din societatea modernă, în ce măsură și cum se pot folosi valorile unei literaturi dintr-un timp mai mult sau mai puțin îndepărtat conform cu cerințele prezentului?

„Nici sensibilitatea și nici literatura modernă — a subliniat Al. Piru — nu sînt creații exclusiv a societății contemporane. Ambele își au sursa într-o îndelungată acumulare istorică. Înnoirile reale se întemeiază întotdeauna pe permanențe clasice, durabile. Literatura română este mai veche decît se crede în mod obișnuit, și marea ei valori de asemenea. Înainte de ceea ce numim „cultura modernă” — nu mai veche de un secol și jumătate — a existat o cultură medievală, desăvîrșită pe întinderea a patru secole și deosebit de interesantă prin aspectul ei specific și național. Literatura română se definește nu numai prin contribuția personalităților din

OCTAVIAN BUZESCU

(Continuare în pag. a 3-a)

„SĂPTĂMÎNA PRIMĂVERII”

Trimestrul al III-lea a început pentru numeroase școli din țară cu „Săptămîna primăverii” care oferă pionierilor și școlărilor posibilitatea să realizeze numeroase activități practice îndrăgite de ei și folositoare tuturor.

Deosebit de harnici se dovedesc pionierii din județul Constanța. Cei din comunele Murfatlar și Medgidia lucrează la sere. În comuna Băneasa, Ostrov, Valul Traian și Comana pionierii au pus la punct bazele sportive, iar în comuna Mircea Vodă a fost plantat, prin grija pionierilor, un hectar de struguri, a cărui recoltă va fi predată de ei, peste doi ani. Întreprinderii de plante medicinale. La rîndul lor, pionierii din municipiul Con-

stanța au contribuit la amenajarea plajei de pe malul mării. Și pionierii din Brăila s-au dovedit a fi gospodari pricepuți. Ei au sădit zilele acestea în grădiniștile școlilor zeci de puieți de pomi fructiferi, au răsădit flori, au amenajat alei și straturi. Alături de alți tineri ei au participat și la înfrumusețarea orașului. Numai pionierii de la Școala generală nr. 10 se pot lăuda, bunăoară, că au sădit 20.000 bulbi de gladiole.

Desfășurate pe tot cuprinsul țării, acțiunile din „Săptămîna primăverii” întăresc și dezvoltă dragostea de patrie a pionierilor și școlărilor, care au prilejul să participe nemijlocit la înălțării de reală valoare cetățenească.

Majorarea alocației de hrană a elevilor și studenților bursieri

Comitetul Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliul de Miniștri al Republicii Socialiste România au adoptat o Hotărîre cu privire la majorarea alocației de hrană a elevilor și studenților bursieri.

Hotărîrea prevede sporirea alocației de hrană cu 25—30 la sută pentru casele de copii și școlile speciale, pentru elevii bursieri din școlile generale, licee, școli profesionale, școli tehnice agricole, din institutele de învățămînt și școlile tehnice postmedii, pentru studenții bursieri din

toate institutele de învățămînt superior.

Alocațiile mărite se vor acorda elevilor și studenților bursieri cu începere de la 1 mai. Această măsură este necesară pentru acoperirea diferențelor de alocație pînă la sfîrșitul anului 1968 totalizând aproximativ 128 milioane lei, iar pentru un întreg an școlar aceasta se ridică la circa 230 milioane lei.

Măsurile stabilite prin această Hotărîre reflectă grija permanentă a conducerii partidului și statului pentru a asigura tineretului școlar și universitar condiții tot mai bune de viață și studiu.

Inspectoratele școlare

ÎN FAȚA ULTIMEI ETAPE A ANULUI ȘCOLAR

Am intrat, începînd cu săptămîna aceasta, în trimestrul al III-lea, ultima etapă a anului școlar care, după cum se știe, aduce în fața corpului profesoral, ca și a organelor de îndrumare și control, sarcini caracteristice. Anul acesta, îndeplinirea lor se desfășoară pe fondul unor eferescențe și substanțiale acțiuni menite să dezvolte învățămîntul românesc, să-l ridice la nivelul cerut de perfecționarea multilaterală a societății noastre socialiste. Lucrul acesta îl resimțim din plin în munca noastră, în care se întonează un suflu nou și entuziast de activitate creatoare.

Acordînd o atenție primordială desfășurării în bune condiții a procesului de învățămînt, ne concentrăm grija spre sporirea eficienței fiecărei ore de curs, a fiecărei acțiuni educative, astfel încît ultima etapă — continuarea fi-rească a muncii desfășurate de-a lungul întregului an școlar — să asigure finalizarea eforturilor depuse în primele două trimestre. Se spune — și pe bună dreptate — că lecțiile de sinteză, de verificare și de recapitulare sînt cele mai complexe, că ele cer o pregătire mai temeinică și o ridicată măiestrie pedagogică. Ele abundă în acest trimestru și buna lor reușită este hotărîtoare în obținerea unor rezultate așa cum ni le dorim. Iată de ce, urmărind să ajute concret profesorilor în organizarea lecțiilor finale, inspecția noastră de specialitate și-a propus ca, pe lângă îndrumarea realizată cu prilejul vizitelor curente în școli, să organizeze și unele activități metodice la nivelul județului și al școlilor. La recentele ședințe ale coruburilor pedagogice pe specialități au fost dezbătute teme legate de specificul recapitulării la fiecare materie. Este de remarcă schimbul de opinii care s-a realizat în cercurile pedagogice, marcînd capacitatea creatoare a profesorilor, tendința lor de a munci în chip nou.

Privirile noastre sînt îndreptate cu precădere către cei care vor absolvi în curînd școala generală — elevii claselor a VIII-a, care, în marea majoritate, se vor prezenta la

examenul de admitere în școlile postgenerale. În numeroase localități din județ au avut loc, din inițiativa inspectoratului, analize ale rezultatelor obținute de absolvenții din anul școlar trecut, pe baza cărora s-au întocmit planuri concrete menite să asigure înlăturarea deficiențelor semnalate anterior cu prilejul examenelor de admitere în licee și școli profesionale. În perioada imediat următoare inspectoratul va efectua sondaje de verificare a cunoștințelor viitorilor absolvenți.

Trimestrul III este și etapa de finalizare a acțiunilor îndelungate desfășurate în școlile în vederea alegerii viitorului drum în viață conform cu interesele și aptitudinile elevilor, precum și cu cerințele societății noastre. Pentru a sprijini în acest domeniu materiale didactice, elaborăm materiale informative privind rețeaua de școli postgenerale din județ și necesarul de cadre în diferite domenii ale activității economice și sociale.

Rezolvarea la timp și în bune condiții a unor sarcini curente legate de ultima perioadă a anului școlar nu va însemna scăparea din vedere a problemelor mari, de perspectivă care stau în fața învățămîntului și care constituie în permanență sarcini majore ale inspectoratului nostru județean. De altfel, inspecțiile de specialitate din acest trimestru ne vor da posibilitatea unei priviri de ansamblu asupra desfășurării muncii unor colective didactice și ne vor oferi prilejul unor concluzii întemeiate, care să stea la baza îndrumării pe viitor a activității didactice. În procesul actual de dezvoltare și perfecționare a învățămîntului, inspectorul școlar este chemat să devină un promotor entuziast al noului, un consecvent propagator al modernizării, sub toate aspectele, a procesului instructiv-educativ. Toate străduirile noastre sînt îndreptate acum spre îndeplinirea acestui rol de mare însemnătate.

Prof. FERNAND CHIREA
inspector general
al inspectoratului școlar
județean — Teleorman

Colaborarea dirigintei cu colectivul pedagogic al clasei

Experiența a demonstrat că cele mai bune rezultate în munca educativă se obțin de către diriginții care știu să realizeze o strînsă colaborare cu colectivele de profesori ale claselor respective. Acesta este un fapt cert. În fața lui ar părea inutile alte argumente. Și totuși, nu toată lumea înțelege așa cum se cuvine colaborarea dintre diriginți și colectivul pedagogic al clasei. Mai sînt destui diriginți, robi ai formalismului, care vād în ea un rîu necesar, o povară, o grijă în plus. Unii o ocotesc, întrucît nu știu cum s-o asigure, în timp ce alții declară că nu ar fi necesară de vreme ce fiecare profesor este în același rîndul profesoralilor — diriginți sau nu — se mai înfîșează părerea că educația se realizează de la sine, fără vreo colaborare specială, dacă fiecare își face în mod conștient datoria în cadrul specialității sale.

În realitate, fiecare dintre obiectele de învățămînt constituie el însuși un complex dinamic, ceea ce face ca fiecare profesor, mai ales dacă luăm în considerare și particularitățile personalității sale, să participe la procesul educațional într-un mod specific. Astfel, caracterul unitar al educației se reali-

zează prin contribuția unui ansamblu de factori și prin mijloace extrem de variate. Avem de-a face, aici, cu un aspect al raportului dialectic dintre unitate și diversitate, manifestat în metoda muncii educative. Pasionantă misiune de a realiza, la nivelul clasei, unitatea prin diversitate în domeniul muncii educative, astfel încît acțiunea tuturor profesorilor să fie integrată în mod organic în fluxul unitar al sistemului muncii educative și revine dirigințului.

Cheia de boltă a colaborării dirigințului cu celelalte cadre didactice constă în formarea colectivului de profesori ai clasei. Simpla însumare a numărului de profesori încadrați la o anumită clasă nu poate fi însă, în nici un caz, confundată cu constituirea colectivului pedagogic al clasei respective, tot așa cum repartizarea într-o clasă a unui anumit număr de elevi este departe de a însemna constituirea unui colectiv de elevi. Dirigințele este cel care conduce nu numai procesul de formare a colectivului de elevi, ci și pe acela al încheșării colectivului pedagogic al clasei cu care lucrează. El realizează această misiune creînd un ansamblu de relații care reunește pe aceleași coordonate eforturile

tuturor cadrelor didactice ale clasei. Pirghiile de bază folosite de diriginți în acest sens sînt planul activităților educative și unitatea de cerințe, considerate în raporturile obiective de condiționare reciprocă.

Planul activităților educative, elaborat pe baza unei munci colective, consemnînd obiective stabilite de comun acord și măsuri gîndite împreună de către diriginți și ceilalți profesori ai clasei asigură o reală colaborare între toți acești factori. Conceput în acest fel, planul reprezintă nu numai un mijloc de unificare a influențelor educative în problemele de conținut, ci înlesnește și participarea efectivă a tuturor profesorilor clasei la procesul educativ, la analizarea și aprecierea comună a rezultatelor obținute, la determinarea dezvoltărilor ulterioare a clasei etc. Grăjua de a urmări îndeplinirea planului și de a asigura coordonarea activităților tuturor celor angajați în realizarea lui îi revine, bineînțeles, dirigințului.

Un rol important în munca dirigințului pentru formarea și consolidarea colectivului pedagogic al clasei îl are realizarea unității de cerințe la nivelul clasei. În practica vieții școlare și, din păcate,

chiar în unele materiale publicate în presă, unitatea de cerințe în școală este redusă la cerințele unice față de elevi. De fapt este vorba de un fenomen educativ mult mai complex, care include cel puțin următoarele aspecte fundamentale: cerințe unice față de învățători și profesori, cerințe unice față de elevi, cerințe unice față de aparatură administrativă-gospodărească a școlii. După părerea noastră, elementul hotărîtor în realizarea unității de cerințe — atît în cadrul școlii cît și la nivelul fiecărei clase — îl constituie asigurarea unor cerințe unice față de cadrele didactice, de natură să determine o acțiune unitară a acestora.

Sondaje efectuate la mai multe școli din țară ne-au demonstrat că multe colective pedagogice manifestă preocupări pentru introducerea și respectarea unor cerințe unice în rîndurile lor. Peste 69 la sută din cadrele didactice chestionate cu prilejul unei anchete consideră că în școlile în care lucrează există, într-o formă mai mult sau mai puțin conturată, asemenea cerințe unice. De remarcă că în școlile de bază ale Institutului de științe pedagogice, unde elaborarea unui sistem de cerințe unice a constituit obiectivul unor cerce-

tări și experimente, procentul celor care apreciază că o realitate cerințele unice se ridică la peste 90 la sută. În același timp, însă, 33 la sută din răspunsuri (școli de bază și alte școli) apreciază că există doar parțial asemenea cerințe sau negă existența lor. Rezultă în mod firesc concluzia că asigurarea cerințelor unice trebuie să devină o preocupare organizată, sistematică.

Aria colaborării dirigințului cu ceilalți profesori ai clasei include toate aspectele muncii instructiv-educative. Un teren deosebit de rodnic pentru manifestarea acestei colaborări îl constituie studiul particularităților colectivului de elevi, ca și a particularităților individuale ale fiecărui din ei. Fiecare elev reprezintă un caz aparte, o lume de gânduri, sentimente, fapte, bucurii și griji. A pătrunde tainele acestei lumi este o misiune de o rară fi-

Prof. I. DRAGU
directorul Liceului „Ion Neucule”
cercetător principal
la Institutul
de științe pedagogice

(Continuare în pag. a 4-a)

Posibilitati si efecte ale instruirii programate la chimie

Desigur ca, daca principiile programarii invatarii pot avea o sfera de aplicare extinsa la diverse discipline ce se predau in scoala, modul curent de realizare a lor se individualizeaza. In cazul unui obiect sau altuia, modalitatea didactica de realizare a invatarii programate capata forme distincte, determinate de natura cunostintelor, ca si de sistemul insusirilor psihice si al capacitatilor de cunoastere solicitate in procesul asimilarii lor. Insa, de ce, urmând sa spunem verificari experimentale posibilitatile de aplicare si formele de realizare optima a instruirii programate in predarea cunostintelor de chimie, am pornit in aceiasi timp de la datele contemporane asupra programarii invatarii mintului, ca si de la studierea prealabila a unor elemente proprii invatarii chimiei, in special de la analiza structurii unor algoritmi specifici si a genelor unor operatii mentale corespunzatoare angajate in procesul instruirii si al operatii — practice si intelectuale — cu cunostintele de chimie. Toate acestea ne-au ajutat sa precizam obiectivele instructiv-formative in invatarea chimiei la nivelul diferitelor clase, sa stabilim strategiile metodice optime in elaborarea textului programat. In aceiasi sens, preliminar, am experimentat o reorganizare a continutului rațional de chimie, asa incat sa asiguram materialul de invatare o structura cit mai adecvata logicii chimiei ca stiinta.

Se stie ca programarea continutului — selectia informatiilor, dozarea lor, asigurarea unei succesiuni raționale a unei organizari logice riguroase printre o corelare si ierarhizare a sistemului de notiuni stiintifice — are o influenta determinanta asupra rezultatelor invatarii, asupra formarii unor cunostinte temeinice si, totodata, a unei viziuni stiintifice asupra fenomenelor si proceselor studiate. De aceea am reorganizat modul de prezentare a cunostintelor chiar de la clasa a VII-a. Am asigurat, in prima parte, studiul mai aprofundat al unor cunostinte fundamentale despre structura substantelor, prin introducerea unor notiuni despre structura atomului si sistemul periodic. Ne-am oprit apoi la unele notiuni privind legile chimiei, fenomenele (reactiile) chimice etc. De asemenea, am statuit de la inceput asupra limbajului propriu chimiei, ca si asupra notiilor in ecuatii a reactiilor chimice, deci asupra capacitatii de a opera cu formulele chimice in notarea substantelor si reactiilor studiate. La clasele a VIII-a si a IX-a am procedat, experimental, la o reorganizare a materiei, pentru a moderniza continutul capitoului referitor la structura atomului si la sistemul periodic (inclusiv prin folosirea „formei lungi” a acestuia). De asemenea, am operat anumite reorganizari in succesiunea capitolelor si in interiorul unor capitole, astfel incat studiul sistematic al elementelor sa se realizeze pe baza modelului de analiza oferit de cunostintele despre structura atomului si sistemul periodic. De exemplu, la clasa a IX-a, considerand ca trebuie asigurata intelegerea aprofundata a interactiunii dintre incarcarea nucleului, structura electronica a atomului si proprietatile elementului respectiv, am insistat asupra notiunii de valenta pe baza teoriei electronice, am aprofundat studiul legaturii ionice si am introdus experimental studiul legaturii covalente cu tipurile ei. Aceste cunostinte nu numai ca s-au dovedit accesibile, dar s-au impus ca avind un rol deosebit in intelegerea fenomenelor chimice studiate ulterior, a proprietatilor elementelor, a substantelor chimice — inclusiv a aplicatiilor practice ale acestora. De asemenea, in aceste conditii elevii au putut rezolva independent — sub forma unor teme simple de cercetare — probleme de experimentare in laborator, au putut plasa independent (dupa structura) multe elemente in grupele si perioadele din sistemul periodic, au inteles formularea moderna a legii periodicitatii. Utilizarea „formei lungi” de

prezentare a sistemului periodic l-a ajutat pe elevii sa-si dea seama de faptul ca pozitia elementelor este dependenta de structura atomului (de configuratia electronica pe straturi) si, respectiv, ca proprietatile elementelor sint dependente de structura atomului.

In general am urmarit sa realizam in asa fel programarea continutului predarii incat sa asiguram dirijarea procesului de formare a operatiilor mintale, a capacitatilor intelectuale solicitate in procesul asimilarii sistemului dat de cunostinte, in operarea practica si mentala cu acestea. Pentru realizarea acestor obiective din ordin formativ este deosebit de importanta programarea judicioasa a activitatii elevului, „proiectia” actiunilor pe care trebuie sa le desfasoare el pentru a face din cunostintele studiate un bun al gindirii sale independente. De aceea, in lectiile experimentale am accentuat asupra lucrurilor practice de laborator, asupra rezolvării unor situatii problematice legate de aspecte practice si teoretice si asupra procedurilor de lucru corespunzatoare. Bunaoara, fisiile programate si solicitate pe elevi sa efectueze individual experienta menite nu numai sa le formeze deprinderi de activitate practico-experimentală, dar si sa dirijeze procesul de formare a capacitatilor lor observative, imaginative, interpretative cu privire la fenomenele determinate experimental. In aceiasi scop li s-a cerut sa realizeze referate asupra experientelor de laborator, concepute in forma unor probleme simple de investigatie (determinarea independenta a particularitatii chimice ale unor substante, recunoasterea substantelor dupa proprietati in experientele realizate de ei etc.). Modelul oferit elevilor in acest sens prevedea stabilirea initiala a materialului necesar, a tehnicilor de lucru, a precautiilor ce se impuneau, notarea ipotezelor, a presupunerilor despre fenomenele ce vor avea loc si, ulterior, notarea observatiilor, a interpretarii si concluziilor privind fenomenele urmarite experimental. Acest stil de activitati practice in laborator contribuie implicit la disciplinarea gindirii, la cultivarea capacitatilor creatoare.

Am organizat invatarea programata in peste 50 de lectii experimentale, care s-au desfasurat, incepind din anul scolar 1966/1967, la clasele a VII-a, a VIII-a si a IX-a de la Liceul nr. 42 din Capitala. In primele experimente realizate in anul scolar trecut, la clasa a IX-a — procedeele programate nu erau inca bine definite. Totusi, de la inceput s-au constatat unele rezultate pozitive. Profesorul clasei experimentale a primit favorabil modelul de lucru propus, constatind ca el ofera posibilitati de sporire a eficientei in invatarea chimiei. La clasele a VII-a si a VIII-a au avut loc lectii programate intr-o maniera mai riguroasa, pe durata unor semestre intregi. La aceste clase intreg procesul de invatare a fost dirijat de noi, prin fisiile programate anterior. Fiecare elev a lucrat individual dupa aceste fisiile, care cupruneau informatii date pe unitati mici si intr-o succesiune logica corespunzatoare, precum si sarcini aplicative pentru fiecare unitate de informatie. Sarcinile solicitau nu simple completari de spatiu punctate sau selectii din raspunsuri gata elaborate — cum intalnim des in literatura referitoare la programarea invatarii — ci elaborarea independenta, prin formularea completa a raspunsurilor, rezolvarea de probleme prin experienta efectuata in laborator de catre fiecare elev etc. Pentru „antărirea” raspunsurilor date de elevi — adica pentru controlul, corectarea si autocorectarea raspunsurilor — s-au indicat raspunsurile corecte, dar s-au dat totodata informatii suplimentare, pentru ca elevii sa inteareas greșelile comise, sa vada cum pot fi inlaturate, sa-si corecteze propriul raspuns.

Caracterul problematizant al invatarii, ponderea mare a activitatilor practice-experimentale, dirijarea apropiata si controlul imediat asupra procesului de asimilare a cunostintelor, dar si asupra constituirii unor deprinderi de activitate practica si mentala specifica studiului chimiei au determinat performante evident superioare la clasele experimentale fata de clasele de control. Procesul raspunsurilor corecte la diferite probe a fost cuprins intre limitele de 60 la sută și 98 la sută la clasele experimentale față de 30 și 60 la sută la clasele de control. La rindul său, un sondaj de opinii organizat in rindul elevi-

lor a aratat ca ei au, in general, o atitudine favorabila fata de aceasta forma de invatare, constatiind chiar caracteristicile eficientei ei pentru activitatea lor de invatare. Motivările elevilor se refera la faptul ca in aceste conditii invatare încă din clasa lectia noua, ca sint mai atenti, ca urmaresc explicatiile din fisiile si rezolvă problemele aplicative pe baza unor experienta efectuate independent etc.

Eficienta procedurilor instruirii programate se explica in primul rind prin conditiile unei activități generale pentru toti elevii clasei. Acestia nu receptionează pasiv informatiile comunicate, ci si le însușesc pe baza activității individuale efectuate independent si conform tempo-ului lor individual. Dozarea si ordonarea corespunzatoare a informatiilor, ca si factura sarcinilor cu caracter aplicativ după fiecare doză de informatie sprijina asimilarea conștienta a sensului noțional al diferitelor cunostinte, formarea unor capacitati de operare activă și creatoare cu acestea. Simultan are loc un proces de interiorizare a unor procedee actionale pe plan mintal, datorita dirijării apropiate a acestui proces prin tipul de informatii și sarcini aplicative indicate și prin ordonarea lor in structura fisiilor programate. Acest sistem verificat și în același timp stimulativ dezvoltarea potentialului intelectual al elevilor. Formarea unor procedee generale in activitatea de gindire creează forme de orientare superioară, care, implicit, determină și o superioritate a formelor motivaționale cognitive — o dezvoltare a intereselor — ca unul din factorii importanți ai performanțelor de invatare.

Din observatiile noastre de durata, din analiza rezultatelor unui număr mare de probe date la clasele experimentale și de control, din urmărirea ecoului formativ al lectiilor programate asupra elevilor rezultă faptul că și la chimie mijloacele instruirii programate oferă posibilitati de potentare, de sporire a funcțiilor instructiv-formative ale procesului de invatare. Creșterea acestor efecte se pot obtine și in conditiile imbinairii mijloacelor instruirii programate cu metodele tradiționale de predare, verificate in practica invatamintului nostru.

Asis. PAULA CONSTANTINESCU,
catedra de psihologie
și asis. VIORICA LUPU,
catedra de metodica — Universitatea
București

Desenul schematic — un auxiliar valoros in predare

Adresându-se memoriei vizuale, demonstrarea în limbaj grafic a conținutului lectiei face sa crească posibilitățile de reprezentare ale elevilor, facilitându-le astfel studiul într-o perioadă a dezvoltării intelectuale în care memoria senzorial-intuitivă are un caracter preponderent. O deosebită valoare didactică are desenul schematic care, eliminind detaliile, redă trăsăturile esențiale ale obiectului, astfel încât elevii să poată recomponere mental imaginea naturală a obiectului respectiv.

Fără îndoială, pentru a-și atinge scopul, desenul schematic trebuie să fie lucrat cu deplină claritate. Există însă cazuri când unii profesori, invocind scuza lipsei de talent, execută desenele într-o manieră neglijentă și confuză. Nepricupind din această cauză ce vor să spună liniile de pe tablă, nesăzindu-le logica, elevii le reproduc în calculator mecanic, nu o dată deformat, astfel încât desenele respective ajung în cele din urmă să nu mai însemne nimic, devin indescifrabile.

Există și profesori care, convingeți că nu sînt înzestrați cu harul de a desena și nedorind să ofere clasei desene slabe, apelează la un elev talentat, cărui fi cer să execute schemele în recreație. Un asemenea procedeu scade, de fapt, eficiența desenului, întrucît ele-

vil fac asocieri între expunerea verbală și ilustrarea grafică atunci cînd desenul se compune sub ochii lor, cînd fiecare linie trasată este însoțită de lămuririle corespunzătoare. Dacă desenul li se înfățișează dintr-o dată în totalitatea lui, dacă n-au participat la asamblarea părților lui componente, ei îl transcriu în caiete nesistematic, copleșind la împlinirea literei și urmărind doar asemănarea exterioară cu desenul de pe tablă. Și în acest fel profesorul „reușește” să nu contribuie la disciplinarea judecării elevilor, la stimularea ei.

Nu este indicată însă nici efectuarea desenului schematic ca o „operă de artă”, ca un adevărat peisaj după natură. Pe lîngă faptul că un asemenea desen cere profesorului un efort zadarnic, el reprezintă și o cheltuială de timp inutilă și, în fapt, distrage atenția elevilor de la datele ce alcătuiesc conținutul propriu-zis al lectiei.

Dorind să folosesc în mod cât mai rațional desenul la lectiile mele de științe naturale și agricultură, lectiile la care acest procedeu ajutat este adesea indispensabil, am constatat volumul „Folosirea desenului schematic la orele de agricultură” de Ion Petrascu și Ladislau Schratz (singura lucrare pe această temă apărută la noi, la care, pentru alcătuirea unei bibliografii, s-ar mai adăuga doar studiul „Cîteva aspecte ale desenului la științele naturii” publicat în nr. 27 al revistei „Cahiers pédagogiques” existent la Biblioteca pedagogică din București). Pornind de la sugestiile cuprinse în acest material și folosind și experiența proprie, cercetec în amănunțime, înaintea fiecărei lectii la care urmează să folosesc desenul schematic, obiectul sau fenomenul ce va fi reprezentat prin desen și executat chiar o schiță a acestuia într-un caiet personal. În felul acesta sîntu-c în clasă nu voi avea ezitări și că desenul li va putea sprijini realmente pe elevi în înțelegerea cunostintelor. Desigur că utilizez și unele schițe din manuale sau din bibliografia suplimentară, fără a le copia însă mecanic.

Recurg adesea, în desenele executate pe tablă, și la culoare, întrucît aceasta aduce o contribuție însemnată la evidențierea elementelor mai importante, la ierarhizarea lor, determinînd totodată un spor de atenție din partea elevilor. Am observat că, dacă profesorul, își face o crețelă colorată, elevii se obișnuiesc și ei să lucreze cu creioane colorate, ceea ce le este, fără îndoială, de ajutor în însușirea cunostintelor noi.

Vreau să subliniez, în încheiere, că nu fac din desenul schematic un procedeu „universal”, ci știu că el este doar chemat să completeze celelalte mijloace intuitive, printre care, la lectiile de științe naturale și agricultură, locul de frunte îl ocupă materialul didactic natural, microscopul, planșele, diafilmele. Alături de experiențele de laborator și din cîmp, alături de celelalte mijloace intuitive, desenul schematic reprezintă însă o cale valoroasă de clarificare a cunostintelor.

Prof. TINCA NEACȘU BUCALĂU
Fîntînele, județul Dimbovița

In ora de chimie

secovenite

Adunarea generală a geologilor

La Comitetul de stat al geologiei s-au desfasurat recent lucrările adunării generale a geologilor din întreaga țară, organizată în vederea constituirii Societății de științe geologice din Republica Socialistă România.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de prof. dr. docent Virgil Ivanovic, membru corespondent al Academiei, vicepreședinte al Comitetului de stat al geologiei. In continuare, prof. univ. Mircea Constantinescu, adjunct al ministrului învățămîntului, arătînd că noua societate de științe geologice va func-

ționa sub auspiciile Ministerului învățămîntului, a subliniat importanța activității desfășurate de geologi pentru descoperirea de noi zăcăminte de combustibili minerali, minereuri, roci utile etc. Acad. A. Colodarea, președintele Comitetului de stat al geologiei, a vorbit despre evoluția științelor geologice în țara noastră și contribuția adusă de geologi la dezvoltarea acestora. Au fost prezentate apoi darea de seamă a activității geologilor români, constituții în precedentele societăți științifice de specialitate și planul de perspectivă al vîltoarei Societății de științe geologice.

Adunarea generală a geologilor din întreaga țară s-a încheiat cu discutiile privind statutul noi societății și alegerea consiliului de conducere a acesteia.

Sesiune metodico-științifică

Societatea de științe filologice, Societatea de științe istorice și Institutul de ști-

ințe pedagogice au organizat în ziua de 3 aprilie, la Bacău, o sesiune metodico-științifică pe țară cu tema „Metodologia cercetărilor de didactică specială”. La sesiune au participat circa 120 de delegați ai tuturor filialelor celor două societăți, profesori din localitate și din împrejurimi, invitați din partea Ministerului învățămîntului și Editurii didactice și pedagogice.

Această manifestare se înserează într-un program de activitate al celor două societăți inaugurat anul trecut prin acțiunea de la Constanța dedicată izvoarelor, mijloacelor și tehnicilor documentării profesorilor in pedagogie. Intenția urmărită de organizatori este aceea de a sprijini cadrele didactice din învățămîntul de cultură generală în elaborarea cercetărilor metodice personale, de a contribui la orientarea lor științifică și metodologică în interesul ridicării nivelului predării și al îmbunătățirii lucrărilor profesionale cerute pentru obținerea gradelor didactice.

În prima parte a sesiunii, după cuvîntul de deschidere rostit de conf. univ. Emil Boidan, secretar ge-

neral al Societății de științe filologice, s-au prezentat patru referate: „Cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă în didactică specială”, de conf. univ. V. Bunescu, director adjunct al Institutului de științe pedagogice, „Orientări moderne în cercetarea pedagogică (aspecte tematice și metodologice)”, de Dumitru Mustar, șef de sector la Institutul de științe pedagogice, „Organizarea unei cercetări de didactică specială”, de lector univ. G. Beldeanu și Marin Vișan, șef de sector la Institutul de științe pedagogice, și „Descrierea unor cercetări de didactică specială”, lucrare colectivă elaborată de lector univ. M. E. Ionescu-Miclea, prof. Maria Brăescu, lector univ. Lucia Georgean (București), prof. P. Ciobanu, P. Popescu și M. Andrei (Bacău).

In continuare au participanții la lucrări au discutat materialele prezentate în lumina experienței personale, pe care au folosit-o în exemplificări bogate.

Curs pentru pedagogii din internate

Recent, Inspectoratul Județean Olt a organizat un curs scurt de pregătire pentru pedagogii din internate liceelor și școlilor profesionale și tehnice. La acest curs, la care au participat 58 de pedagogi, s-au înscris expunerii pe teme educative: „Activitatea pedagogilor din internate pentru ridicarea nivelului la învățatură al elevilor”, „Rolul pedagogului in organizarea plăcută și instructivă a timpului liber”, „Contribuția pedagogului la formarea trăsăturilor morale și de caracter”, „Educarea disciplinei conștiente”, „Formarea deprinderilor de muncă independentă la elevii interni”.

Prelegerile, expuse de profesori de pedagogie și psihologie, directori și directori adjuncți ai școlilor din Județul Olt, au fost urmate de dezbateri în care s-au clarificat numeroase probleme de ordin practic.

Surprize pentru trimestrul III

La 8 aprilie, cînd a început trimestrul III, elevii Liceului din Fieni au avut plăcuta surpriză de a găsi la școala lor patru săli de clasă noi, o sală de bibliotecă și o cabină de proiecte. Totuși s-a realizat prin contribuția bănească voluntară, cu 6 luni înainte de termenul prevăzut.

La ridicarea noulor construcții școala a primit un sprijin important din partea întreprinderilor locale — fabrica de ciment și fabrica de becuri „Steaua electrică” — precum și din partea părinților, care au ajutat la săparea și turnarea fundației, la furnarea planșului, la montarea timplicilor etc.

Profesorii școlii au lucrat intens în timpul vacanței de primăvară, pentru ca elevii să găsească, în prima și a doua de al treilea trimestru, fiecare lucru la locul său. Alături de laborator bine înzestrat al școlii, cu mese de lucru care au fiecare instalate de gaze și apă caldă, de proiecte va contribui din plin la buna pre-

gătire a elevilor, permitînd folosirea largă a proiectiilor cinematografice. La rîndul ei, noua sală de bibliotecă, asigurînd loc pentru cele peste 5 000 de volume de care dispune școala, va facilita mai buna documentare a profesorilor, mai largă deservire a elevilor cu cărțile cerute de programa școlară și al literaturăi beletristice.

Prof. dr. NICOLAE CIACHIR

Intrecerea tinerilor pescari amatori

Duminica trecută numeroși elevi din Capitală au participat la o acțiune deosebit de plăcută. Este vorba de un concurs de pescuit sportiv dotat cu premii. Concursul, intitulat „Cupa Primăverii”, a fost inițiat de Comitetul municipal București al U.T.C. în colaborare cu A.G.V.P.S.

Pescarii amatori s-au instalat cu toate cele necesare de-a lungul unei porțiuni a lacului special amenajat. În apropierea podului Băneasa, dispunându-și premiile sub privirile încurajatoare a zeci de su-

porteri. Au fost și norocoși și ghinionști. Dar nu aceasta este pînă la urmă important, ci faptul că elevii au petrecut zile frumoase, că s-au destins și recomfortat.

„Primăvara tîrzie”

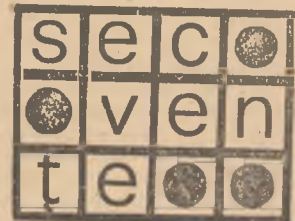
De curînd, iubitorii de poezie au găsit în librării un volum de versuri semnat de un pedagog. Este vorba de volumul „Primăvară tîrzie”, apărut la E.P.L. sub semnătura lui N. Rădulescu-Lemnar, profesor de matematică din Ploiești.

Aflat la primul său volum de versuri, profesorul Rădulescu-Lemnar este cunoscut de iubitorii de literatură prin versurile și prozele semnate în reviste și ziare. Dar nu numai poezia este statornică pasiune a matematicianului ploieștean, ci și muzica: de ani de zile el este unul din componenții de bază al corului Păntecului Cultural din Ploiești, formație muzicală de prima mîină, în mai mult de rînduri distinse cu titlul de laureat a festivalurilor artistice de amatori.

Atenție artist, poetul aduce în peisajul poeziei actuale ceva din vibrația go-

nerației sale, sensibilă la flori și anotimpuri, la vulturile talazurilor mării și la șoapta de dragoste. Versurile relevă respectul plin pentru limba înaintașilor, așa cum ne-o dovedesc „Inscripție pe portalul vechiului”, „Primăvara”, „Cîntecul mele”, „Salcîm înflorit”, „Marină”, pentru a cita numai cîteva. O mențiune specială trebuie făcută pentru poezia „Crîngu” pe care profesorul o închină elevilor săi și care, plasată pare-se intenționat la sfîrșitul volumului, rămîne înțipită în memoria lectorului ca un crez al educatului: „M-am prins să-l fiu chează și pădurar / Și cum vibrează-n puil de stejar, / Perpetuu în capilare spații, / Sonorul gînd a-mil de generații”.

M. I.

Efectele pozitive ale continuității

Cerințele unei bune educații presupun menținerea de-a lungul școlarității a unui nucleu static de elevi. Considerăm de aceea că este dorit să se mențină, pe cât se poate, un colectiv de elevi care să urmeze în cadrul aceleiași școli și clasele V—VIII și cele liceale. S-ar crea astfel posibilitatea continuității în munca didactică și multe probleme pe care le ridică adolescența ar putea fi rezolvate mai ușor.

Experiența Liceului „Horia, Cloșca și Crișan” din Abrud demonstrează clar eficacitatea sportivă a procesului instructiv-educativ în condițiile în care se mențin de-a lungul unei perioade îndelungate de timp aceiași profesori și aceiași elevi. Într-adevăr, mediiile elevilor care au frecventat în continuare de la clasa a V-a până la a XI-a sînt mai mari și au crescut de la un an la altul în proporție mai amplă decît mediiile elevilor care au schimbat școala. Eficacitatea unui astfel de colectiv de elevi s-a văzut și în notele primite la bacalaureat, precum și în faptul că toți elevii care au urmat în continuare clasele V—XI au intrat cu medii mari la Institutul de învățămînt superior.

Continuitatea colectivului clasei are efecte pozitive și asupra muncii educative. În condițiile școlii noastre acest lucru s-a manifestat prin creșterea simțului de răspundere al clasei și prin nivelul ridicat al disciplinei, facilități de fapt care profesorii, lucrînd un timp îndelungat cu aceiași elevi și cunoscîndu-i deci mai bine, au putut alege procedeele de muncă educativă în funcție de trăsăturile lor individual-tipologice. Apoi, activul de elevi fiind format încă din clasele V—VI, s-a putut organiza continuitatea muncii în cadrul organizației de pionieri și al organizației U.T.C. S-au putut încheia astfel și o serie de tradiții pozitive în dezvoltarea colectivului, tradiții care au cimentat și mai mult relațiile de prietenie și colegialitate dintre elevi.

Apreciem în mod deosebit activitatea care se pune în Studiul privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală pe orientarea profesională a elevilor, imperativ major al școlii noastre. Credem că, pentru asigurarea unei orientări cât mai judicioase, ar fi bine ca din comisile

de orientare profesională să facă parte diriginții și psihologii școlari, care sînt o legătură cu mai strînsă cu părinții. Ni se pare indicat ca în vederea orientării profesionale a clasei mici să se inițieze probe speciale de aptitudine. De asemenea, credem necesar să se acorde o mai mare atenție analizelor produselor activității elevilor, care pot constitui un material prețios pentru cunoașterea aprofundată a capacităților acestora.

Cîteva cuvinte despre liceele pedagogice. Considerăm binevenită menținerea în continuare a acestor licee și opinăm că ele ar trebui să aibă durata de 5 sau 6 ani. Instructorii viitorilor învățători trebuie să-și însușească și o serie de discipline speciale (muzică vocală și instrumentală, activități practice și agricole, desen etc.). Considerăm, de asemenea, că trebuie prelungită durata practicii pedagogice.

Pregătirea institutorilor în facultăți cu durata de 3 ani ar avea mai mare eficiență, după părerea noastră, dacă s-ar primi aici cu precădere absolvenții ai liceelor pedagogice, avînd o pregătire psiho-pedagogică de bază. Ar fi poate cazul ca și pe lângă liceele pedagogice cu tradiție să se organizeze un curs suplimentar de 3 ani pentru pregătirea institutorilor. Aceasta ar asigura continuitatea pregătirii didactice, precum și valorificarea pe o treaptă superioară a tradițiilor pedagogice românești.

O propunere privind perfecționarea cadrelor didactice: considerăm că ar fi cazul să se studieze posibilitatea introducerii gradelor didactice obligatorii. Aceasta ar stimula activitățile de perfecționare și cercetare ale profesorilor, ar facilita, pe lângă celelalte forme, punerea lor la curent cu ultimele cercetări din domeniul științei, ar favoriza modernizarea metodelor și procedeele de predare. În sfîrșit, un deziderat în legătură cu conducerea școlilor. Credem că ar fi bine să se întărească rolul conducător al directorului, acesta dobîndînd atribuții mai largi decît în prezent.

Prof. VICTOR MESAROS
director al Liceului
„Horia, Cloșca și Crișan”
Abrud, județul Alba

Pregătirea universitară și cerințele muncii școlare

Buna înarmare a viitorilor profesori pentru activitatea lor pedagogică cere o mai strînsă corelare a pregătirii lor în instituțiile de învățămînt superior cu munca practică pe care urmează să o desfășoare la catedră. Într-adevăr, se știe că unele cadre didactice tinere au nevoie cîteodată de ani de zile pentru a se adapta la specificul profesiei lor. Nu înseamnă oare aceasta că pregătirea lor universitară a trecut de fapt pe lângă necesitățile de ordin practic ale activității școlare? Credem că programele analitice ale instituțiilor de învățămînt super-

rior care pregătesc cadre didactice ar trebui să fie întocmite în mai strînsă concordanță cu programa învățămîntului de cultură generală. Totodată, este necesar să se acorde o mai mare atenție cunoștințelor de psihologie, pedagogie și metodică, precum și formării priceperii și deprinderilor necesare aplicării acestora în practică. Pentru aceasta se cere sportiv volumul practicii pedagogice. Poate că n-ar fi rău dacă practica s-ar desfășura pe toată durata pregătirii universitare.

Prof. Gh. INELESCU
Liceul nr. 4, Tg. Mureș

Surse ale supraîncărcării

Studiul privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală aduce din nou în discuție o problemă despre care nu încetăm să vorbim: supraîncărcarea elevilor. Obiectul acestor discuții se polarează în principal în jurul conținutului și volumului disciplinelor de învățămînt. În legătură cu acestea dorim să observăm că în condițiile dezvoltării rapide a științei în general, concepția unui studiu cumulativ devine anacronică și trebuie să fie înlocuită cu ideea studiului sintetic. De aceea salutăm prevederea studiului cu privire la predarea în școală a unor cunoștințe de sinteză, fundamentale.

Dar problema supraîncărcării are, pe lângă aspectul de conținut, un aspect operativ care nu privește cantitatea și calitatea materiei de studiu, ci este legat de modul de învățare. Cum predăm și mai ales cum învățăm elevul — sînt întrebări la care s-a răspuns pînă în prezent numai parțial. Se simte nevoia de a se elabora, pe lângă metodele de predare, metodele de studiu, fiindcă una din cauzele principale ale supraîncărcării trebuie căutată tocmai în lipsa unor metode eficiente de acest gen. Problema este cu atât mai importantă cu cît privește nu numai activitatea în școală, ci și aceea de după terminarea ei.

Studiul este o necesitate vitală pentru omul care trăiește în epoca revoluției tehnico-științifice. Dacă cineva nu-și formează capacitatea de a-și însuși, de a înțelege noile informații, ca și deprinderea de a le aplica, oricît ar fi învățat în decursul școlarității rămîne în urma dezvoltării rapide a societății, a vieții. Bazele subiective ale autoeducației, ale autoperfecționării se formează în școală, unde elevul trebuie să-și însușească bine pricepera de a folosi independent mijloacele de autoperfecționare viitoare (cărți, tratate, cursuri etc.). Dar oare și le însușește ei în măsură suficientă? Se constată că în prezent studiul

de elevilor se realizează mai ales pe baza memorării mai mult sau mai puțin mecanice a cunoștințelor. Activitățile care vizează dezvoltarea deprinderilor de a rezolva independent, creator problemele, dezvoltarea capacităților de aplicare a cunoștințelor sînt neglijate, ignorate. Studiul individual al elevilor se reduce adesea la „buchisirea” textului din manual sau, în opoziție cu aceasta, la parcurgerea lui superficială. Rezolvarea unor situații problematice, compunerea, proiectarea și alte activități creatoare menite să ducă la „redescoperirea” științelor rămîn pe planul al doilea: Rezultatul este ușor de constatat: elevii constrînși să învețe în felul acesta știu pe dinafară, de exemplu, datele biografice ale unui scriitor, dar nu sînt în stare să analizeze o operă a lui, cunosc o aproximație de o zecimale constantele fizice, dar nu sînt capabili să rezolve o problemă, își pot spune precis debitul zilnic de apă al fluviului Amazon dar nu-l pot indica pe hartă. Nu-i de mirare că astfel de elevi, considerați foarte buni în liceu pe baza braurilor realizate prin memorie, nu reușesc la examenul de admitere în învățămîntul superior, unde pe bună dreptate se cere capacitatea de a gândi independent.

Cauzele acestei stări de lucruri nu trebuie căutate, desigur, numai în cadrul școlii, în munca profesorilor. Dominarea memorării are și o altă cauză, despre care se vorbește puțin și pe care nici studiul nu o menționează. Este vorba de faptul că elevii au nevoie nu numai de manuale foarte bune, dar și de materiale ajutoare variate. Am dori să amintim numai două categorii ale acestora. În prima categorie intră dicționarele, tablelele, culegerile de formule etc. Din păcate, încă se mai discută asupra faptului dacă este mai bine să-și învățăm pe elevi cum să folosească astfel de materiale sau să-și determinăm să învețe pe de rost conținutul lor. Dar

dacă unul inginer proiectant nu i se pretinde să știe toate formulele și datele de care are nevoie, de ce să pretindem acest lucru de la elevi? În a doua categorie se încadrează culegerile de probleme, fișele de probleme etc., menite să stimuleze gîndirea creatoare a elevilor.

Culegerile de probleme existente servesc în principal pregătirii pentru examenul de admitere. Lipsesc culegeri necesare la începutul studiului școlar și în decursul lui. Dar rezolvarea problemelor mai complexe presupune rezolvarea anterioară a multor probleme simple, alese și dozate în mod just. Neglijarea unei asemenea pregătiri nu face altceva decît să ducă și ea la supraîncărcarea elevilor îngreunînd efortul lor. Grija pentru editarea unor culegeri de probleme complexe nu trebuie să împingă pe planul al doilea cerințele metodice, în primul rînd cerințele gradării și sistematizării.

O altă problemă legată de supraîncărcarea elevilor este aceea că, deși prin conținutul lui fiecare obiect contribuie la formarea multilaterală a personalității, se observă un interes selectiv și o concentrare de energie pentru studiul anumitor discipline. Firește că nu-i putem obliga pe toți elevii să învețe uniform la toate obiectele, dar nici nu putem lăsa ca fiecare să învețe ceea ce vrea. Ar fi necesar poate să se stabilească un nivel minim de cunoștințe, absolut necesar formării culturii generale, care să fie obligatorii pentru toți elevii. În această ordine de idei ar trebui asigurate în cadrul procesului de învățămînt mai multe posibilități de cultivare a aptitudinilor și talentelor. Poate nu ar fi inutil să discutăm asupra unor programe de două niveluri, pe baza cărora am putea dirija, alături de însușirea de către toți elevii a unor cunoștințe absolute necesare, studiul elevilor cu aptitudini și talente speciale.

Lector univ. ERVIN SALLO
Timișoara

Propuneri

pentru cursurile serale

Pentru asigurarea eficienței învățămîntului seral ar fi bine ca, în prealabil, cei care doresc să se înscrie în acest învățămînt să urmeze cursurile unui an pregătitor în care, pe baza unei programe speciale, să studieze principalele probleme predate în clasele V—VIII.

Se discută despre împărțirea anului școlar în învățămîntul seral. Credem că împărțirea cea mai corespunzătoare este cea pe semestre. Structura trimestrelor n-ar da posibilitate nici elevilor, nici profesorilor să asigure în suficientă măsură o pregătire temeinică.

Ni se pare absolut necesar ca în elaborarea planurilor de învățămînt să se fixeze un număr egal de ore săptămînale pentru toată durata anului școlar. Credem că numărul de ore poate crește la 20 față de 16—17 în prezent — fără ca prin aceasta să fie afectată munca în producție a elevilor.

Propunem de asemenea să se revizuiască norma profesorilor de la cursurile serale, aplicîndu-se o normă săptămînală și nu una anuală, cum este în prezent. Norma de 630 de ore anuală corespunde etapei cînd structura anului școlar cuprindea 41 de săptămîni. Cum în ultimii ani structura anului școlar s-a micșorat cu 2—3 săptămîni, iar norma anuală a rămas aceeași, profesorii de la învățămîntul seral efectuează cu circa 35—40 ore mai mult ca cel de la cursurile de zi.

Prof. C. PRISECARU
director adjunct la Liceul nr. 36
din București

Meserii care nu pot să dispară din nomenclatorul școlilor profesionale

Din studiul privind dezvoltarea învățămîntului profesional și tehnic rezultă că meseriile de zidar, dulgher, mozarcar, ipsosar etc. vor fi scoase din nomenclatorul școlilor profesionale, urînd ca ele să fie pregătite prin ucenicie la locul de muncă sau prin învățămînt seral. Meseria de zidar este una din cele mai vechi meserii, cu o tradiție destul de îndepărtată, fiind una din primele meserii cu o faimă bine cunoscută. Dar nici în zilele noastre nu poate fi concepută ridicarea vreunei construcții fără aportul direct al zidarului și dulgherului, cel care realizează structurile de rezistență de orice dimensiune. Altfel, meseria de zidar și cea de dulgher ar fi fost și vor rămîne multă vreme meserii de bază în construcții. Sintem, deci, pentru menținerea lor în nomenclatorul meseriilor din școlile profesionale și pentru dezvoltarea lor ca pro-

filii și tehnicieni în raport cu noua orientare a producției. De asemenea, ținînd seama de cerințele pe care le impune organizarea științifică a muncii în construcții, ca și de perspectivele activității în acest sector, considerăm necesar și util ca elevii să fie școlarizați în meserii de profil larg. De exemplu, s-ar putea crea profilul constructor-zidar (din meseriile zidar, betonist, fierar betonist, operator prefabricate și tencuitor), constructor-dulgher, constructor-finisaje, constructor-izolator și constructor-lăcătuș. Gama nomenclaturii poate fi continuată și cu meseriile pentru instalații în construcții.

ILIE IVANOSCHI și
MIHAI FUȘALAU
maștri în construcții
civile și industriale — Iași

Munca la catedră — garanție a competenței cadrelor de conducere

În prezent, pentru a efectua munca de îndrumare și control în interiorul școlii, directorii sînt degrevați total sau parțial de ore. S-a putut constata însă că rușinea lor de activitate practică în clasă i-a făcut să rămînă în urmă și, de aceea, destul de mulți directori sînt depășiți acum, în ceea ce privește competența profesională, de cadrele pe care le controlează. Sarcina lor de îndrumare a devenit astfel cu totul formală. Această situație duce la frînarea progresului în munca didactică, la privarea învățămîntului de aportul direct al conducătorilor de școli tocmai cînd se simte o mai mare nevoie de cadre bine pregătite. Totodată, aceasta determină grevarea bugetului statului. Ar fi necesar, deci, ca și di-

rectorii să lucreze nemijlocit la catedră. În strînsă legătură cu propunerea de mai sus se impune și o alta, privind cadrele de inspecție. Menținerea vremii îndelungate a acestor oameni în munca de îndrumare și control duce la îndepărtarea acestora de studiul încordat și de creația pedagogică la care obligă activitatea efectivă de predare, determinînd uneori anchilozarea în rutină, în practici șablon. Propunem de aceea, să fie promovate în munca de inspecție și cadre noi, recrutate din rândurile profesorilor fruntași, cu cel puțin 15 ani de muncă la catedră și cu toate gradele obligate. Prof. AL. BUNESCU
Liceul pedagogic Cîmpulung

Potentialul formativ al științelor

(Urmare din pag. 1)

secolul al XIX-lea sau a scriitorilor de circulație mondială din secolul nostru, dar și prin aportul cronicarilor secolului al XVII-lea și al XVIII-lea. Dacă vom consulta dicționarul „Laffont-Bompiani” vom constata că acolo, între scriitorii reprezentativi pentru țara noastră, sînt trecuți — alături de Eminescu, Creangă, Caragiale, Rebreanu — și Grigore Ureche, Miron Costin, Dimitrie Cantemir etc. A reface, la scara pe care o permite învățămîntul de cultură generală, drumul parcurs de literatura română trebuie să știm să operăm această selecție de valori și să nu ne limităm numai la ele, ci să le raportăm la valorile literaturii mondiale, la cea ce este modern în lumea întreagă și să le împletim cu acestea. Bineînțeles că vorbind despre „modern” nu avem în vedere niste oarecare mode pasagere, ci doar rezultatele evoluției de sensibilitate estetică întemiate pe marile permanențe clasice.

Instrumentul de orientare în acest domeniu rămîne de asemenea cultura, ceea ce explică și necesitatea de a cunoaște și sensul în care trebuie să fie organizată studiarea valorilor acumulate pe o întințur istoric. Cînd se vorbește despre gust nu putem da explicații cauzale. Acesta este un rezultat al culturii. Nu poți fi om de gust dacă ești incult și ignorant. La un anumit stadiu cultural s-a putut ca un om incult să facă o literatură ingenuă. Astăzi nu poate exista un scriitor care să scrie fără să cunoască toate valorile culturii”.

În literatură, este esențială realizarea criteriului estetic. Acesta este valabil nu numai pentru asimilarea valorilor ei intrinsec dar și pentru realizarea valorilor ei formative. Uneori însă profesorii ignoră acest aspect și înțeleg lucrurile la modul pedagogic primitiv. Sînt scriitorii fără nici o valoare artistică dar care, doar pentru că vorbesc despre anumite sentimente, sînt socotiți foarte valoroși. Am întâlnit profesori mediocri care puneau pe Vlahuță alături de Eminescu. Pentru ei poezia „Unde ni sînt vizitatorii” era de o valoare pedagogică superioară, „fiindcă în ea se combate pesimismul”. Modul adeseori arid, didactic, în care este concepută predarea literaturii, o văduse în multe cazuri de ceea ce este esența ei. Poeziile sînt transformate în proză. O așa-zisă „analiză stilistică” fragmentează textul literar în articulații care, nefiind integrate în sensul lor general, își pierd orice valoare. Faimoasa dihotomie fond-formă a făcut ravagii și în școală. Cred că reabilitarea valorii formative a literaturii poate fi realizată în primul rînd pe calea consolidării în procesul de predare a criteriului estetic”.

DAN BERINDEI, secretar științific al
Institutului de istorie „N. Iorga”

ISTORIA

tezurizează experiența umană milenară

„A cunoaște trecutul patriei înseamnă a-ți iubi — afirmă Dan Berindei. A cunoaște marile personalități ale trecutului

înseamnă a le admira. A cunoaște momentele grele, dar și clipele de izbînză, înseamnă a înțelege resursele nesecate ale poporului, a crede în el.

Subliniind momentele cruciale, dezvoltînd pagini de eroism și de abnegație, zugrăvind neînfricarea poporului în etapele grele ale existenței lui, istoria arată tinerilor că marile personalități au reușit să rămînă înscrise pozitiv în paginile ei numai în măsura în care au fost stegari ai aspirațiilor populare, în măsura în care au știut să răspundă năzuințelor de elibetare socială și națională. Prin istorie, faptele contemporane apar într-o nouă lumină, sînt înțelese cu mai mare înlesnire și dintr-o perspectivă cu mult mai largă, nu izolate în spațiu și în timp, ci înfrîntute într-un proces de evoluție și de transformări firesc și inevitabil.

Dar istoria mai este însemnată și prin aceea că ea subliniază, prin înșeși evenimentele pe care le relatează și le comentează, ideile de echitate și de justiție. Evoluția ei milenară dezvăluie repetatele biruințe ale acestor idei chiar și atunci cînd împrejurările păreau potrivnice, cînd cauzele nobile păreau amenințate.

Istoria apare de aceea, între disciplinele studiate în școala de cultură generală, ca una dintre științele cele mai apropiate, mai atrăgătoare și mai vii, reprezentînd totodată un instrument esențial pentru formarea tineretului”.

Realizarea acestor valori depinde însă de măiestria profesorilor, de concepția lor asupra predării acestei discipline. Expunerea aridă, greoaie, uscată, îmbicsirea cu date neesențiale, departe de a ciștiga interesul

de elevilor — condiție indispensabilă pentru ca ei să recepteze influențele despre care se vorbea mai sus — nu va face decît să-l spulbere. Și, dimpotrivă, un mod de a preda cald, interesant, limpede, atrăgător, pricepera de a pune accentul pe elementele esențiale și de a sublinia bogata lor semnificație va duce nu numai la însușirea științei ca atare, dar și la împlinirea funcției ei formative.

Prof. univ. dr. docent NICOLAE BĂRBULESCU

FIZICA

o disciplină a esențelor realității

Acad. MILTIAD FILIPESCU: Filonul formativ în

Aici subiectivul nu poate să hotărască — așa cum se îndrăgă, de pildă, în cazul judecării estetice. Judecata unui fizician, chiar dacă este rece, cum se spune, este și-gură și limpede. Înșăși judecarea valorii oamenilor este influențată de acest studiu. Se obișnuiește ca oamenii să fie apreciați uneori după criteriul volumului de lucrări. Dar în domeniul fizicii valorile nu se pot măsura prin cantitate, ci prin aportul calitativ pe care îl reprezintă acestea pentru tezaurul de cunoștințe omenești. În zadar rețel în variante noi, adevăruri cunoscute. Ele nu vor avea valoare, oricît de multe vor fi. Important este ce aduci nou ca idee, ca descoperire. Pentru mine, un mare om de știință este acela de numele căruia leg o idee nouă.

Acad. MILTIAD FILIPESCU: Filonul formativ în

GEOGRAFIE ȘI GEOLOGIE

Principalul filon formativ al științelor geografice și geologice decurge și el din conținutul acestor științe, le este intrinsec și nu exterior.

Opiniile specialiștilor pe care i-am solicitat să se pronunțe în cadrul acestei anchete converg toate către sublinierea unei idei de o deosebită însemnată: aceea că fiecare știință și, deci, fiecare disciplină școlară deține un important potențial formativ nu numai pe plan intelectual, ci și etic.

Profesorii, autorii direcți ai actualui educațional concret, sînt acei care pot găsi răspuns la întrebarea cum anume pot să fie utilizate, în chipul cel mai eficient, aceste valori.

MEDIATIONE

CONFRUNTĂRI ÎN DIDACTICA LIMBILOR MODERNE

În ultimii ani, în tematica cercetărilor științifice, a studior din domeniul psihologiei, pedagogiei și didacticii își fac un loc tot mai larg problemele referitoare la concepția și metoda predării limbilor străine. Două chestiuni se situează cu deosebire în momentul de față, în fazele discuțiilor aplicative: principiile structurale și implicațiile folosirii intensive a mijloacelor audio-vizuale moderne în procesul de predare-însușire al unei limbi.

Dat fiind că modalitățile moderne de predare a limbilor străine preocupă îndeaproape și pe profesorii de specialitate din învățământul nostru, în cadrul cărora se desfășoară, de altfel, și o serie de experimente pe această linie, am socotit că nu este lipsit de interes să le facem cunoscute citivilor din cele mai semnificative poziții (adesea contradictorii) adoptate în discuții.

Considerând învățământul limbilor străine în școală drept un învățământ a cărui dezvoltare se caracterizează printr-o puternică efervescență, cu puține domenii efective sedimentate, specialistul american în predarea limbii franceze G. Gattegno se ocupă, într-unul din volumele cunoscutele colecții pedagogice „Educational Explorers”¹, de câteva elemente determinate pentru abordarea unei limbi străine ca disciplină de învățământ. Pe primul plan el alocă o situație a spiritului limbii, cele rețele de construcții specifice fiecărei limbi care o definesc și a căror stăpânire este esențială în comunicarea verbală și scrisă. Numai însușirea acestui spirit al limbii, arată Gattegno, permite stăpânirea deplină a unui vocabular activ, progresul rapid în însușirea unei limbi străine, adică a posibilitatea „să se cunoască mult dintr-o limbă stăpânind puțin din vocabularul ei”. El propune să se folosească în acest scop, ca mijloc de orientare și ca auxiliare în predare, tablouri sinoptice comparative de elemente structurale, definitorii pentru limba maternă a elevilor și pentru limba străină pe care o studiază.

Acest punct de vedere se îndepărtează de structuralismul fetisizat manifestat în opiniile exprimate de unii dintre specialiștii în didactica predării limbilor. Către o asemenea delimitare a predării structurale a limbii, extinzându-se însă și asupra construcțiilor sintactice, se orientează și sovieticul P.B. Gurevici, într-un articol pe această temă apărut recent în paginile unei reviste de specialitate². În considerarea structurilor gramaticale P.B. Gurevici se bazează pe codificarea lor în cadrul unor ordonatoare specializate pentru operațiile din domeniul lingvisticii.

În studiul intitulat „A structural curriculum in English”³, specialistul James Moffet consideră că esen-

ța predării pe baza structurilor rezidă în alegerea unor structuri limitate suficient de cuprinzătoare pentru a include spiritul limbii și, în același timp, de ajuns de simple pentru a răspunde principiilor didactice. El propune să se aleasă drept structuri limitate astfel de structuri care definesc relațiile complexe între persoana întâi, persoana a doua și persoana a treia sau, mai exact, între cel care comunică informația, cel care o primește și informația însăși. În cadrul acestei relații, socotește Moffet, pot fi regăsite toate problemele pe care le ridică însușirea unei limbi ca mijloc de comunicare. În concluzie, Moffet susține că programa de predare structurală a unei limbi trebuie să cuprindă diferențele tipuri de asociere în relația de comunicare între cei trei factori enunțați, determinate de modificarea relațiilor dintre aceștia, nivelul de abstractizare al comunicării fiind ridicat treptat.

Tot în problema structurilor de limbă și a formei optime de transmitere și însușire a cunoștințelor din acest domeniu profesorul francez Pierre Bugnot⁴ se ocupă de implicațiile lingvistice în modificarea sistemului de predare a limbilor. Referindu-se în mod special la studiul limbii engleze de către elevii francezi, Pierre Bugnot susține că, după cum dovedește lingvistica descriptivă, predarea limbii engleze vorbite este cu totul diferită de aceea care are ca obiect cunoașterea și interpretarea operelor literare. El formulează opinia că însușirea limbii engleze vorbite constă în cunoașterea de către elevi a structurilor esențiale ale acesteia, trebuie să precedă în mod necesar studiul textelor literare. Prof. Bugnot consideră că abia după ce elevii stăpinesc bine sistemul fonologic al limbii engleze și cunosc oral structurile gramaticale fundamentale ei pot intra în contact cu formele scrise, întrucât acestea nu sînt o simplă reprezentare vizuală a limbii vorbite. În această direcție, susține el în încheiere, trebuie orientate cursurile audio-vizuale.

Pătrunderea amplă a tehnicilor audio-vizuale moderne în procesul de predare a limbilor străine a determinat, pe lângă o serie întreagă de rezultate pozitive, și unele fenomene cu caracter negativ, asupra cărora este concentrată acum atenția multor cercetători. S-a constatat astfel că, în unele cazuri, cursivitatea cu care se exprimă elevii care au studiat cu ajutorul metodelor audio-vizuale se oprește la o serie de fraze stereotipe, că ei nu reușesc să-și însușească în continuare limba străină ca un mijloc complex de comunicare și au un acces dificil la literatura în limba respectivă. Referindu-se la situația creată pe această linie în învățământul american, prof. Helene Monod-Cassidy arată, în articolul „The new audio-visual student”⁵, că aceasta se datorează unei duble erori de concepție. Prima constă,

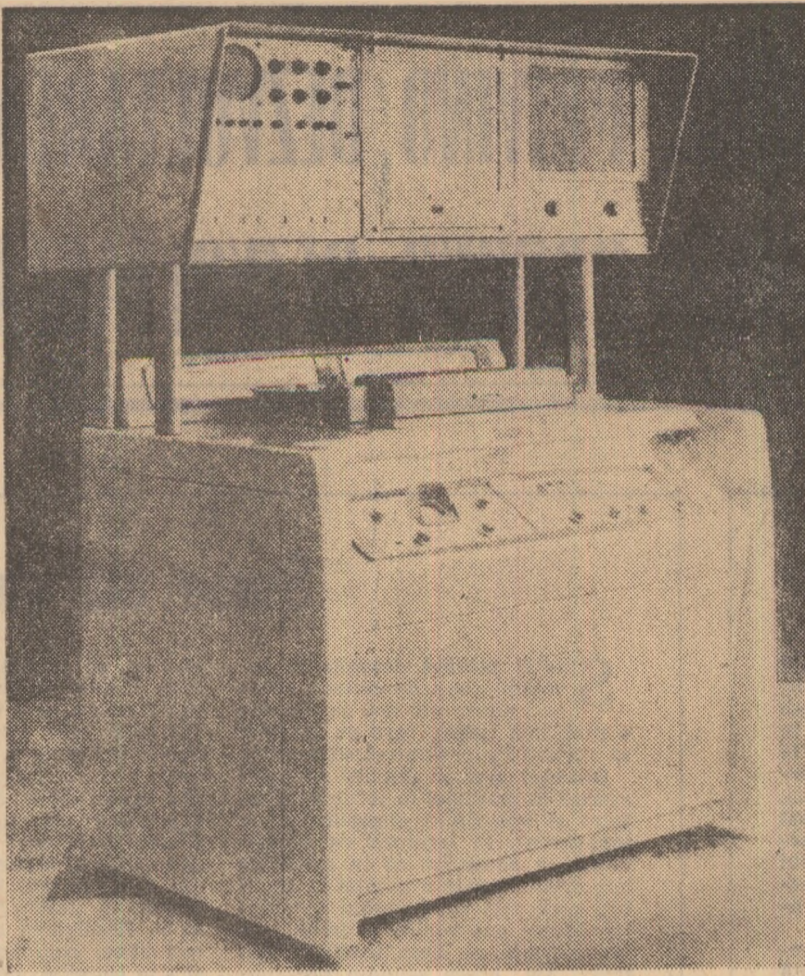
după părerea autoarei, în faptul că exprimarea orală pe care se pune accentul este considerată la un nivel prea scăzut, că ea nu contribuie suficient la crearea perspectivelor culturale pe care le deschide cunoașterea unei limbi străine. Nesfârșitele repetiții, exercițiile cu modele, substituțiile relativ lipsite de ingeniozitate sînt de natură să plictisească pe elevii mari, prezentându-le nu o limbă, ci un limbaj redus la funcțiile sale cele mai elementare.

A doua eroare constă, susține cercetătoarea americană, în modul cum sînt folosite uneori laboratoarele lingvistice. Acestea sînt puse la dispoziția unor elevi începători — uneori chiar fără supravegherea continuă a profesorului — ceea ce duce la distragerea către interese de ordin mecanic și contravine educației predominant vizuale cu care este obișnuit copilul din epoca noastră. În schimb, este recomandabilă utilizarea laboratorului lingvistic de către elevii care dispun de un anumit bagaj lingvistic și manifestă interes pentru studiul mai amănunțit al limbii.

Problema ponderii deosebite a vizualului în educația contemporană a copiilor, precum și condițiile combinării vizualului cu auditivul în predarea lecțiilor de limbă străină sînt dezbătute amplu în legătură cu introducerea în cadrul predării a emisiunilor televizate pentru studiul limbilor străine. Profesorul german M. Ghehvisch se ocupă de aceste probleme în cadrul unei culegeri consacrate relațiilor între școală și televiziune⁶. El argumentează, pe baza unor rezultate concrete, superioritatea lecției televizate față de toate celelalte forme de studiere a limbilor străine, arătînd că, prin diversitatea și plasticitatea formelor abordate — filme documentare cu caracter geografic, istoric sau folcloric, fragmente din repertoriul dramatic etc. — ea asigură largirea orizontului cultural al elevilor și păstrarea la o tensiune înaltă a interesului lor pentru studiu. Bineînțeles aceasta nu exclude ci, după părerea cercetătorului german, solicită utilizarea în continuare a laboratorului lingvistic, mai ales în exerciții de pronunție, concepute însă într-o formă cit mai dinamică.

AL. CIUCA

¹ G. Gattegno : Teaching Foreign Languages in Schools, ed. IV, 1967.
² Înstrăinările izizii v șkole — nr. 2, 1968.
³ James Moffet : A structural curriculum in English, in Harvard Educational Review nr. 7, 1967.
⁴ Pierre Bugnot : Linguistique et pédagogie, in „Education nationale”, 1968.
⁵ In „The Modern Language Journal” nr. 5, 1967.
⁶ In „Schule und Fernsehen”, Berlin 1967.

Instalație complexă pentru emisiuni radio-televizate cu caracter școlar cu circuit închis

Alfabetizarea funcțională — o problemă la ordinea zilei pentru majoritatea țărilor lumii

În primul trimestru al acestui an au avut loc la Torino, în Italia, două reuniuni sindicale internaționale importante convocate din inițiativa Federației Sindicale Mondiale și Zivă Sindicală Internațională a alfabetizării funcționale (organizată în colaborare cu UNESCO) și Conferința Sindicală Mondială pentru pregătirea profesională.

Au participat delegații din 65 de țări, printre care și țara noastră, precum și reprezentanți ai unor organizații internaționale ca Uniunea Sindicateror Panafricane, Confederația Internațională a Sindicatelor Arabe, Congresul Permanent de unitate a oamenilor muncii din America Latină, reprezentanți ai Federației Internaționale a Sindicatelor Educatorilor (F.I.S.E.) și UNESCO, O.I.M., F.A.O., F.M.T.D., F.D.I.F., U.I.S. etc. Larga participare internațională de care s-au bucurat cele două reuniuni arată că problemele înscrise la ordinea de zi — alfabetizarea funcțională și pregătirea profesională polivalentă, modernă — polarizează interesul crescând al milioane de oameni ai muncii, ai sindicatelor, al guvernelor etc.

Alfabetizarea funcțională (nu o alfabetizare în sine, ci legată de pregătirea profesională în vederea dobândirii calificării într-o profesie) preocupă țările în curs de dezvoltare (unde muncitorii din fabrici sînt, în medie, 70% neștiutori

de carte), țările aflate încă sub dominație colonială, pe muncitorii emigranți stabiliți temporar în țările capitaliste dezvoltate etc.

Reprezentantul UNESCO a arătat, în intervenția sa, că UNESCO a inițiat deja un program experimental de alfabetizare funcțională într-o serie de țări ca Algeria, Iran, Etiopia, Tanzania etc. Întrucât realizarea unui asemenea program depășește forțele ministerelor pentru elevii din școala generală și ale Uniunii Tineretului Comunist pentru elevii din licee. Trezirea acestei sarcini în competența organizațiilor de copii și tineret nu înseamnă însă diminuarea contribuției cadrelor didactice și dimpotrivă ridicarea rolului lor pe o treaptă superioară. Altit dirigenții din școala generală care îndeplinesc și funcția de comandanți de detașamente, cit și cei din licee sînt chemați ca în forme noi, adecvate, să mobilizeze eforturile tuturor profesorilor clasei pe care o conduc pentru a se asigura organizarea unei activități extrașcolare bogate și interesante, care să ia în considerare aspirațiile firești ale copiilor și tineretului, pasiunea lor pentru cultură, dorința lor de a se afirma, de a-și manifesta aptitudinile.

Procesul de integrare armonioasă a tuturor activităților instructiv-educative în sistemul unitar al muncii educative al clasei se realizează pe baza unor forme variate de colaborare. Cea mai des utilizată dintre aceste forme este înfor-

Prof. ION BUCUROIU

Colaborarea dirigintelui cu colectivul pedagogic al clasei

(Urmare din pag. 1)

nețe și gingășie, care implică o cunoaștere aprofundată, multilaterală a elevilor. Or, o asemenea cunoaștere nu poate fi realizată decît pe baza unei atențe conlucrări a dirigintelui cu toți profesorii clasei, deoarece fiecare, în funcție de specificul obiectului predat, precum și de propria personalitate și de dezbătăie anumite trăsături ale personalității elevului.

Piatra unghiulară a colaborării dirigintelui cu colectivul pedagogic al clasei o constituie unirea eforturilor pentru ridicarea continuă a nivelului calitativ al procesului instructiv-educativ. Gradul de pregătire al elevilor, profunzimea cunoștințelor, capacitatea lor de a utiliza aceste cunoștințe, fizionomia lor spirituală, trăsăturile lor de caracter depind de munca tuturor profesorilor unei clase. Rezolvarea unor probleme cum sînt activizarea elevilor pe toată durata orelor de curs, formarea deprinderilor de muncă independentă, descoperirea și îndrumarea specială a elevilor talentați, stabilirea cauzelor insuccesului la învățătură al celor rămași în urmă etc., nici nu poate fi concepută decît în contextul unei conlucrări bine puse la punct între toți profesorii clasei întrucît, măsurile izolate duc numai la soluții parțiale și la rezultate incomplete.

Pe baza unei cunoașteri științifice a elevilor și ca urmare a unei colaborări bine organizate între diriginte și profesorii clasei se poate aduce o importantă contribuție și la evitarea supraîncălzirii elevilor. Participind împreună la elaborarea orarului, consultîndu-se în mod sistematic asupra volumului temelor pentru acasă și urmîrind ca acestea să nu depășească posibilitățile elevilor și timpul de care dispun, asigurînd o anumită esalonare a lucrărilor, de control curent și a temelor, formîndu-le elevilor deprinderi trainice de a lua notițe, de a lucra cu manualul, profesorii îndeplinesc un rol deosebit în evitarea supraîncălzirii.

Un important domeniu al colaborării dirigintelui cu colectivul de profesori ai clasei îl reprezintă activitatea extrașcolară a elevilor care, pe baza indicațiilor partidului, a devenit una din atribuțiile de bază ale organizației pionierilor pentru elevii din școala generală și ale Uniunii Tineretului Comunist pentru elevii din licee. Trezirea acestei sarcini în competența organizațiilor de copii și tineret nu înseamnă însă diminuarea contribuției cadrelor didactice și dimpotrivă ridicarea rolului lor pe o treaptă superioară. Altit dirigenții din școala generală care îndeplinesc și funcția de comandanți de detașamente, cit și cei din licee sînt chemați ca în forme noi, adecvate, să mobilizeze eforturile tuturor profesorilor clasei pe care o conduc pentru a se asigura organizarea unei activități extrașcolare bogate și interesante, care să ia în considerare aspirațiile firești ale copiilor și tineretului, pasiunea lor pentru cultură, dorința lor de a se afirma, de a-și manifesta aptitudinile.

Procesul de integrare armonioasă a tuturor activităților instructiv-educative în sistemul unitar al muncii educative al clasei se realizează pe baza unor forme variate de colaborare. Cea mai des utilizată dintre aceste forme este înfor-

marea operativă asupra diferitelor aspecte ale muncii cu clasa. Ea pornește alt de la diriginte către profesor, cit și de la aceștia către diriginte sau de la un profesor către altul. O variantă a informării operative o constituie consultarea reciprocă, care marchează un pas înainte în direcția căutării de soluții, a stabilirii și a adoptării unor măsuri. Deosebit de utile s-au dovedit asistențele reciproce la lecții, la orele de dirigentie, la activitățile societăților literare și științifice, cercurilor, cenacurilor literare, formațiilor artistice sau la alte activități instructiv-educative. Asistențele permit dirigintelui și profesorilor să vadă cum se manifestă elevii în alte condiții decît celea în care lucrează cu ei în mod obișnuit și să stabilească, de comun acord, măsuri cit mai eficiente, menite să asigure pregătirea lor multilaterală și dezvoltarea armonioasă a personalității lor.

În anumite cazuri, cînd apar probleme deosebite se pot iniția conferințe cu profesorii clasei. Condușe de diriginte, asemenea conferințele prilejuiesc dezbateri aprofundate a anumitor aspecte educative, înăduie un valoros schimb de experiență și ajută la elaborarea în colectiv a măsurilor necesare. Pentru ca aceste conferințe să nu aibă un caracter formal și în același timp, să nu ducă la supraîncălzirea profesorilor care predau la mai multe clase, nu considerăm necesară o periodicitate precis stabilită a lor.

Viața școlară face necesare și creează, desigur, și alte forme de colaborare a dirigintelui cu profesorii clasei. Important este ca în acest delicat domeniu al muncii educative să nu-și facă loc inechitarea, formalismul, acțiunile șablonarde. De altfel, înțelegerea acțiunii de colaborare și de coordonare trebuie să se realizeze pe baza unificării influențelor educative fără a se renunța la specificul muncii fiecărui membru al corpului didactic. Dimpotrivă, colaborarea trebuie să ducă la dezvoltarea spiritului de răspundere și a inițiativei cadrelor didactice, la manifestarea personalității lor.

Raporturile de colaborare între diriginte și profesorii clasei sînt, firește, raporturi între colegi. La nivelul școlii, dirigintele răspunde în fața directorului pentru întreaga activitate a clasei. Această obligație presupune însă și o poziție specială a dirigintelui în cadrul colectivului de profesori. Se naște, deci, întrebarea dacă dirigintele poate să formuleze anumite cerințe și să dea unele indicații cadrelor didactice care lucrează cu clasa pe care o conduce. După părerea noastră, întemeiate pe experiență, pe exemplul dirigenților comandanți de detașamente, răspunsul la această întrebare trebuie să fie afirmativ. Bineînțeles, orice rigiditate sau absolutizare nu pot fi decît daunătoare.

Rectificare

Semnătura la articolul „Pentru un conținut modern al învățământului”, apărut în nr. 940 din 29 martie a.c. al „Gazetei învățământului” (pag. 3, col. 1-4), trebuie citită „Prof. Tudor Opris” și nu „Prof. dr. Tudor Opris”, cum a apărut dintr-o regretabilă eroare de corectură.

BIBLIOTECA

CONTRIBUȚII
ISTORICUL
CERCETĂRII
PEDAGOGICE
ȘI AL
ȘCOLILOR
EXPERIMENTALE
ROMANIA

Progresul în domeniul oricărei științe presupune nu numai informare la zi asupra nivelului cercetărilor și a rezultatelor obținute, dar și cunoașterea eforturilor depuse de predecesorii, cu prețuirea cuvenită a muncii lor. Acesta cerințe îl răspunde lucrarea „Contribuții la istoricul cercetării pedagogice și al școlilor experimentale din România”, elaborată de prof. dr. docent Stanciu Stoian și Vasile Hiescu, cercetători științifici principali la Institutul de științe pedagogice. Publicată recent în Editura didactică și pedagogică, lucrarea, care îmbrățișează 8 decenii de cercetare pedagogică, de la Unirea Principatelor pînă la cel de al doilea război mondial, apare în momentul cînd se cer eforturi noi spre a asigura optimizarea mun-

ci instructiv-educative la nivelul progresului științific contemporan.

Pe parcursul celor 330 de pagini se oferă cititorului o viziune sinoptică, de la primele încercări pînă la organizarea științifică a experimentului pedagogic în țara noastră. Sînt relevate astfel căutările legate de activitatea unor personalități ca V. A. Urechia — care, între altele, a sprijinit cercetarea predării pe obiecte la clasele mici și a organizat un tip de „școală nouă” — ca Bogdan Petriceicu Hasdeu, care a propus ca reformei învățămîntului sătesc să-i precedă o cercetare experimentală ș.a.

Autorii se opresc mai îndelung asupra perioadei de la începutul secolului nostru, cînd se constată existența unui veritabil curent de pedagogie experimentală reprezentat de N. Vaschide — colaborator important al lui A. Binet — P. Pîpos, Gr. Tăbăcaru, G. G. Antonescu, Isabela Sadoveanu, St. Velovan ș.a. Este scosă în evidență activitatea lui Vladimir Ghidionescu, adevărat protagonist în țara noastră al pedagogiei experimentale și, în același timp, teoretician în acest domeniu nou. De asemenea, se subliniază faptul că noul spirit experimentalist a antrenat numeroase cadre didactice din învățămîntul primar și secundar în aplicații practice cu privire la îmbunătățirea procesului de învățămînt, la disciplina școlară, la me-

toadele de predare și asimilare a cunoștințelor ș.a.

În partea a doua a lucrării autorii prezintă cercetările pedagogice, experimentale pedagogice, ca și școlile experimentale din România între cele două războaie. Gîndirii pedagogice românești nu-i rămîn străine unele teorii și condiții care frământau pedagogia vremii, cum ar fi activismul și individualismul pedagogic, metoda ideo-vizuală, metoda sensorio-motrică. În același timp, sub influența sociologiei franceze și germane, ca și a școlii sociologice românești, reprezentată prin D. Gusti, se formează și în pedagogie un curent de studii și cercetări de pedagogie socială (I. C. Petrescu, Stanciu Stoian ș.a.). Toate acestea, la care se adaugă și cercetarea problemelor clasice ale pedagogiei, largesc cîmpul experimental, antrenînd nu numai unele catrede universitare de pedagogie (București, Cluj), dar și numeroși profesori din învățămîntul secundar și normal — pedagogice (T. Geanță, I. Nisipeanu, Radu Petre, I. Popescu Teiușan), ca și învățătorii din diverse colțuri ale țării (D. M. Gheorghie din comuna Mihai Vodă, T. Pascu din comuna Greci, I. Zichianu din comuna Polenari Movilă, Toma Cocișiu din Blaj, N. Tudor din comuna Grădinar și mulți alții).

Desigur, această efervescență de cercetări pedagogice demonstrează nu numai identitatea de preocupări ale pedagogilor din țara noastră cu cei din alte țări dezvoltate, dar și strădania lor de a crea o gîndire pedagogică specific românească.

Din exemplul activității predecesorilor în domeniul promovării științei pedagogice românești se desprinde un îndemn către toți învățătorii și profesorii țării ca, oriunde ar lucra, să organizeze experimente care să ridice continuu nivelul muncii instructiv-educative. Ar fi de dorit ca autorii să aducă lucrarea „la zi”. Așteptăm o nouă ediție, cu completările solicitate.

Conf. univ. dr.
IOSIF ANTOHI

METODICA
PREDĂRII

Lucrarea intitulată „Metodica predării geografiei” de S. Veza, V. Hilt, Al. Obreja, apărută recent în

Editura didactică și pedagogică, sintetizează experiența celor mai buni profesori de specialitate din școlile țării noastre.

În prima parte sînt tratate problemele metodice generale ale predării geografiei — și anume: scopul și importanța predării geografiei în școala generală și dezvoltarea noțiunilor geografice, conținutul geografiei ca obiect de învățămînt, metodele de învățămînt utilizate în predarea geografiei, organizarea procesului de predare geografică, baza didactică-materială a învățămîntului geografic în școală și activitățile în afara clasei. În partea a doua sînt prezentate problemele metodice speciale ale predării geografiei demonstrîndu-se practic cum se predă acest obiect pe clase și discipline. Autorii acordă o atenție deosebită și activităților aplicative pe terenul geografic și din orizontul local, precum și specificului metodic al predării geografiei fizice și economice.

Adresată în principal studenților de la facultățile de geografie, lucrarea, prin principiile și exemplele concrete prezentate, oferă un ajutor însemnat și profesorilor, mai ales celor începători.

Prof. MARIA OLTEANU
Cluj

Vizionați filmul :

ÎNTOARCE-TE!

O producție a studiourilor Mosfilm

Scenariul : Liubov Kabo, Aleksandr Hmelik.

Regia : Eduard Gavrilov, Valeri Kremnev

Cu : Lev Kruglii, Maria Sternikova, Ella Nekrasova, Roman Hamiatov, Serghei Iakovlev și copiii : Vivia Kosih, Boria Kuznetov, Lida Volkova, Mișa Metelkin.